

ת"פ 16520/01/18 - מדינת ישראל נגד אמין אבו ניג'מה, ג'יהאד אבו ניג'מה, הנאשמים

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 16520-01-18 ישראל נ' אבו ניג'מה (עציר) ואח'
בפני כבוד השופטת חגית מאק-קלמנוביץ

בעניין: מדינת ישראל - המאשימה
ע"י ב"כ עו"ד אביעד דוויק
מפרקליטות מחוז ירושלים (פלילי)

נגד

1. אמין אבו ניג'מה (עציר)
ע"י ב"כ עו"ד מנחם בלום
2. ג'יהאד אבו ניג'מה (עציר) - הנאשמים

ע"י ב"כ עו"ד לאה צמל
מטעם הסניגוריה הציבורית

הכרעת דין

כתב האישום

1. נגד הנאשמים הוגש כתב אישום המייחס להם עבירות נשק ואלימות. לנאשם 1 (להלן גם: "**אמין**") יוחסו עבירות של נשיאת נשק שלא כדין לפי סעיף 144(ב) לחוק העונשין התשל"ז-1977 (להלן: "**החוק**"), וחבלה בכוונה מחמירה לפי סעיף 329(א)(1) וסעיף 329(א)(2) לחוק. לנאשם 2 (להלן גם: "**ג'יהאד**") יוחסו עבירות של נשיאת נשק לפי סעיף 144(ב) לחוק וחבלה חמורה בנסיבות מחמירות לפי סעיף 333 לחוק וסעיפים 335(א)(1) ו-335(א)(2) לחוק. יצוין כי בתאריכים 22.7.18 ו-24.7.18 תוקן כתב האישום בדרך של הוספת עדי תביעה.

2. נאשם 1 הוא אביו של נאשם 2. מחמוד אבו ניג'מה (להלן: "**מחמוד**") הוא בנו של נאשם 1 ואחיו של נאשם 2.

על פי הנטען בכתב האישום, במהלך תקופה של מספר חודשים, במועדים שאינם ידועים במדויק למאשימה, התגלע סכסוך בין שני אגפים ממשפחת אבו ניג'מה המתגוררים בשכונת אבו טור בירושלים. ביום 14.7.12, בשעות הערב, סמוך לביתם של הנאשמים באבו טור התחוללה קטטה בין מחמוד לבין מחמד ג'מאל אבו ניג'מה (להלן: "**מחמד ג'מאל**") במהלכה היכו השניים זה את זה. בהמשך הצטרפו בני משפחותיהם כשהם מצוידים באלות ובבקבוקים, וכן בוצע ירי באוויר ואל עבר בתייהם של הניצים.

3. ביום 15.12.17 סמוך לשעה 00:15, על רקע הקטטה, הגיעו ברכאת אבו ניג'מה (יליד 1962) (להלן: "ברכאת") ומוחמד סלים (יליד 1972) (להלן: "סלים" או בכינויו: "אבו ג'יהאד") למקום הקטטה במטרה להפריד בין הניצים. כמו כן הגיע למקום נאשם 1. בה בעת, הגיע נאשם 2 למקום ברכבו יחד עם אחרים כשברשותם אקדחים. אחד הנוכחים מסר אקדח לנאשם 1. הנאשמים הגיעו למקום וחברו לאחרים על מנת להתעמת בצוותא חדא עם בני משפחתו של מוחמד ג'מאל ובמהלך העימות אף ירו לעברם באמצעות כלי נשק שברשותם כמפורט להלן. נאשם 1 מסר נשק לבנו מוחמד והורה לו לירות לעברו של ברכאת, אשר ניסה באותה עת להרגיע את הרוחות, ומחמוד אכן ירה לעבר ברכאת. כמו כן, במהלך האירועים ירה נאשם 2 באקדח שברשותו.

כתוצאה מהירי, נטען בכתב האישום, נפגע ברכאת משלושה קליעים שחדרו לבטנו ורגלו והוא הובהל לקבלת טיפול רפואי בבית החולים. אבו ג'יהאד נפגע מקליע ברגלו ואף הוא הובהל לקבלת טיפול רפואי בבית החולים.

בהמשך למתואר באותו לילה נפגע אדם נוסף מירי וכן נרצח המנוח מוחמד עזאלדין אבו ניג'מה.

תשובת הנאשמים לכתב האישום

4. בתשובותיהם לכתב האישום שנמסרה מפי באי כוחם ביום 22.3.18 כפרו הנאשמים במיוחס להם. נאשם 1 הודה כי הוא מתגורר בסמוך לאירוע ולא הכחיש שהייתה במקום קטטה רבת משתתפים בין שני פלגים של משפחת אבו ניג'מה. אולם לטענתו הוא הסתתר בביתו ולא השתתף בקטטה, לא ירה ולא פגע באף אחד.

נאשם 2 טען כי לא החזיק נשק ולא ירה, וממילא לא יכול היה לפגוע באיש או להיות חלק מ"צוותא". לטענת נאשם 2 הוא הגיע למקום, ככל הנראה לאחר החלק הראשון של ההתרחשויות, נעצר לאחר זמן קצר בעודו בבית אביו, ולא היה נוכח גם בחלק השני של האירועים המוזכרים ברמז בסיפא של כתב האישום.

הראיות במבט על

5. **מטעם המאשימה העידו:** ברכאת אבו ניג'מה (עמ' 53-13, לפרוטוקול מיום 18.7.18); יוסף אבו ניג'מה (עמ' 111-53, לפרוטוקול מיום 18.7.18); ויסאם סרחאן (עמ' 113-111, לפרוטוקול מיום 18.7.18); שדא אבו ניג'מה (עמ' 205-117, לפרוטוקול מיום 11.12.18); מוסטפא אבו ניג'מה (עמ' 305-210, לפרוטוקול מיום 11.12.18); יעל שלוש מויאל (עמ' 319-316, לפרוטוקול מיום 9.1.19); רביב כספי (עמ' 353-319, לפרוטוקול מיום 9.1.19); יגאל צידון (עמ' 389-353, לפרוטוקול מיום 9.1.19).

כמו כן הוגשו: הודעות הנאשמים במשטרה, כולל תמלילים - ת/1 - ת/13; מסמכים רפואיים מבית החולים "הדסה" הר הצופים מיום 17.12.17 המתייחסים לסלים מוחמד (ת/14); מסמכים רפואיים של סלים מוחמד מבית החולים "מאקאסד" מיום 15.12.17 (ת/15); מסמכים רפואיים מבית החולים "הדסה" הר הצופים מיום 15.12.17 המתייחסים לברכאת אבו ניג'מה (ת/16); דו"ח העברת מוצגים מיום 20.12.17 (ת/17); מזכר העברת מוצגים מיום 15.12.17 (ת/18); טופס קבלת מוצגים לבדיקה מיום 17.12.17 (ת/19); טופס בדיקת דגימת שרידי ירי (ת/20+21); דו"חות מסמכים חקירת מז"פ מיום 15.12.17 (ת/22+23); חוות דעת מומחה - של יגאל צידון, קצין מעבדת סימנים וחומרים (ת/24).

6. **מטעם ההגנה העידו:** נאשם 1 (עמ' 425-390, לפרוטוקול מיום 9.1.19); נסרין אבו ניג'מה (עמ' 512-427, לפרוטוקול מיום 19.2.19); נאשם 2 (עמ' 543-515, לפרוטוקול מיום 9.1.19); וולאא אבו ניג'מה (עמ' 587-554, לפרוטוקול מיום 14.5.19).

כמו כן הוגשו: תמונת שונות של מקום האירוע (נ/1-4); הודעת יוסף אבו ניג'מה במשטרה מיום 17.12.17 ותמלולה (נ/5, נ/6); שרטוט (נ/7); הודעת שדא אבו ניג'מה במשטרה מיום 17.12.17 (נ/8); הודעתה של שדא אבו ניג'מה במשטרה מיום 10.1.18 (נ/9); שרטוטים של העדה שדא אבו ניג'מה (נ/10, נ/11); תמונות ושרטוטים נוספים (נ/12-16); הודעת מוסטפא אבו ניג'מה במשטרה מיום 17.12.17 (נ/17); הודעת מוסטפא אבו ניג'מה במשטרה מיום 7.1.18 6 (נ/18); תרשומת שיחת הכנה לעדות למוסטפא אבו ניג'מה (נ/19); מזכר (נ/20); דוח פעולה של רס"ר הזימה אוסאמה מיום 15.12.17 (נ/21); שרטוטים נוספים (נ/22, נ/23), מאמרים שונים (נ/24-26).

עדויות עדי התביעה

7. הראיות המרכזיות בתיק הן עדויות של שלושה עדי ראיה שראו את אירוע הירי ומכירים באופן אישי את המעורבים. האחד הוא יוסף אבו ניג'מה, נער שסיים את עבודתו בחנות הסמוכה לאירוע ובזמן שיצא מהחנות וסגר אותה ראה את האירועים. העדה שדא אבו ניג'מה ראתה את האירוע מהחלון והגג בביתה ועל גג בית אחיה, ועברה במהלך הלילה ממקום למקום כדי לצפות באירועים. העד מוסטפא אבו ניג'מה צפה מגג ביתו.

8. ב"כ הנאשמים טענו כי העדים תיאמו את עדויותיהם זה עם זה והתייחסו לכך שהם בני הקבוצה היריבה המצויה בסכסוך עם הנאשמים. אכן, קיומו של סכסוך מתמשך בין קבוצות יריבות שהעדים משתייכים אליהן היא עובדה שיש להביא בחשבון בשקילת הראיות. אולם אין בה כדי להביא א-פרוירית לפסילת עדויות אלו או לשלילת אמינותן, ויש לשקול את הדברים לגופו של עניין.

אבהיר כבר עתה כי מדובר בעדויות מהימנות, עקביות וקוהרנטיות. שלושת העדים סיפרו סיפור אחד, שכל אחד מהם היה עד לחלקים ממנו. העדויות תואמות ומשתלבות זו בזו בתכניהן העיקריים. העדויות בבית המשפט אף תואמות את גירסאותיהם של העדים בהודעות שנגבו מהם במשטרה. השינויים או הסתירות הקיימות הן ברובן מינוריות יחסית ומכל מקום אין בהן כדי לפגוע באמינותם של העדים, ולהיפך: הם עשויים להצביע על אותנטיות ועל העדר תיאום מוקדם בין העדים.

9. מעדויות אלה עולה כי בעיצומו של האירוע הגיע נאשם 2 ברכב לבן, ופגש את נאשם 1 שהמתין לו. עמם היו גם מחמוד בנו של נאשם 1 ואחיו של נאשם 2 (שהיה מעורב באירוע אלימות מוקדם יותר באותו לילה ומצויד בסכין), וכן אדם נוסף. מחמוד הוציא מהרכב תיק ובו כלי נשק, ונאשם 1 חילק אותם בין הנוכחים. נאשם 1 אמר לבניו לירות בברכאת, והם ירו בו. באשר לזהות היורים, לגבי נאשם 1 לא נטען שירה בעצמו, אלא שקרא לבניו לירות. הראיות שנשמעו מצביעות על כך שמחמוד אכן ירה בברכאת. בנוגע לנאשם 2 התמונה מורכבת יותר, ואדרש אליה לאחר פירוט העדויות.

10. בנוסף לעדי הראיה העיד גם הנפגע עצמו, ברכאת אבו ניג'מה. ברכאת העיד על האירוע בכללו, אך טען שלא זיהה את היורים. ברכאת אכן לא נקב בשמותיהם של האדם או האנשים שירו בו, אך גם כך יש לדבריו ערך ראיתי, הן לצורך תיאור הרקע והן בשל הרמזים העולים מעדותו בנוגע לזהותו של היורה.

אעבור, איפוא, עתה לדון בעדויות עצמן. ההדגשות המופיעות בחלק מהציטוטים **אינן** במקור.

עדות ברכאת אבו ניג'מה

11. העד ברכאת תיאר את תחילת אירועי הלילה:

"בדיוק אני הייתי בבית שוכב במיטה ישן, אשתי צעקה עם הילדים, או שהתעוררתי מהצעקות של אשתי או שאשתי העירה אותי, אחד משניהם, אני לא זוכר די מספיק. התעוררתי, שמעתי, אומרת לי שיש ריב בכביש ברחוב" (עמ' 13, ש' 14-16).

"אשתי פחדה שהילדים שלי מעורבים בריב הזה אז קמתי, התלבשתי ויצאתי לרחוב. בדרך אמרו שרבו משפחה שלך עם משפחה, שמעתי ככה מדברים, המשכתי, שמעתי קללות, קללות מילדים של מוסבאח (משפחת מוסבאח היא משפחתם של הנאשמים - ח.מ.ק), אחד קוראים לו מחמוד זה היה מקלל רצוף ובקללות יעני ממש," (עמ' 14, ש' 4-1).

".... לא רציתי לדבר, ניסיתי לחכות קצת ואחר כך שמעתי שקצת נרגע התחלתי ללכת ובדרך לפני שאני אגיע ראיתי כמה אנשים זזים, לא ראיתי מי אלה, לא יודע אף אחד מהם, לא הכרתי אף אחד. היו עם כובעים לא ראיתי אף אחד. הגעתי למצב שאני קרוב מחנות של אחיין שלי קוראים לו מוסטפא ואז **ירה עלי משהו שלוש כדורים** והכדור הראשון לא ידעתי אם זה ירי או שזה משהו, לא ידעתי אם זה, בכדור השני הרגשתי את הכדור השני והתחלתי לברוח, כשברחתי קיבלתי את הכדור השלישי ברגל ואז נפלתי נפילה חזקה על רגל ימין ועד היום יש לי כאבים ברגל ימין בברך" (עמ' 14, ש' 13-7).

"פגעו בי כל הכדורים פגעו, אני לא יודע איך, עם הכדור הראשון כמעט לא הרגשתי שנפגעת, שמעתי ירי והרגשתי אחר כך כשקיבלתי את הכדור השני שיש לי כאבים בבטן. הסתכלתי, היה דם על הבגדים שלי ואחר כך כשברחתי היה לי עוד כדור ברגל, קיבלתי את הכדור כשניסיתי לברוח, קיבלתי את הכדור השלישי ברגל נכנס ויצא ואז אמין בא אלי שאל אותי, פגעו בך? אמרתי לו כן. אמר לי איפה? אמרתי לו הנה, אחד, שתיים, שלוש" (עמ' 14, ש' 19-15).

"ת. אמין הבחור, הגיע אלי שאל אותי מה קרא ברכאת? אני אומר לך את האמת הוא לא רצה שזה יקרה, אני אומר את האמת, **הוא לא רצה שזה יקרה**

ש. איך אתה יודע את זה?

ת. כי אני והוא היינו בקשר טוב כל החיים, כל החיים שלנו" (עמ' 15, ש' 24-21).

"עו"ד מנחם בלום: אתם אחים

ת. **אחרי הפינוע לא**, לא אחים, היינו אחים אבל אחרי לא.

"עו"ד מנחם בלום: אחים ביולוגיים, אותו דם

ת. כן, אחרי שיורים בי, **אח שלי לא יורה בי**" (עמ' 16-15, ש' 3-25).

12. העד ברכאת הזכיר, איפוא, את נאשם 1 כמי שיחסו אליו אמביוולנטי. מחד גיסא תיאר יחסים טובים ביניהם במשך כל חייהם, ומאידך גיסא דבריו של ברכאת מצביעים על נאשם 1 כאחראי לירי: "אח שלי לא יורה בי". יצוין כי "תמונת הראי" של אירוע זה עולה מגירסתו של נאשם 1, אשר מסר בהודעותיו במשטרה וגם בעדותו בבית המשפט כי מיד לאחר האירוע ניגש אל ברכאת להתעניין בשלומה, וברכאת הראה לו את פציעותיו, אולם בנו של ברכאת סילק את נאשם 1 מהמקום ואף היכה אותו באלה ופצע אותו.

ברכאת חזר והעיד כי ראה את נאשם 1 שפנה אליו, אבל לא ראה אחרים:

"ש. שאלה נוספת, אמרת שאמין הגיע אליך?

ת. נכון

ש. אתה זוכר מה בדיוק המילים שהוא אמר?

ת. הוא שאל אותי שאלה ואני אומר את האמת, הוא לא רצה שזה יקרה אבל כששאל אותי אמר לי פגעו בך, ירו בך? אמרתי לו כן אז שאל אותי איפה פגעו בך? אמרתי לו פה, ופה, וברגל. אז אמר, הוא קם ואמר יריתם בברקאת, יריתם בברקאת, תלכו הביתה, תלכו

ש. ולמי הוא אמר את המילים האלה?

ת. לאנשים שנמצאים שמה, אני לא יודע מי היה שם.

ש. מה זאת אומרת אנשים שהיו שם?

עו"ד לאה צמל: מה זה מה זאת אומרת?

ת. היו קרובי משפחה שלו.

ש. אתה יודע מי זה האנשים האלה?

ת. אני לא ראיתי" (עמ' 18, ש' 13-18).

13. בהודעתו של ברכאת במשטרה לא עלה שמו של נאשם 2, אך הוא הוזכר ברענון הזיכרון שנערך לעד בפרקליטות לקראת עדותו, וכן בעדות עצמה:

"ש. האנשים האלה שהוא דיבר איתם מאיפה הם הגיעו, ראית את האנשים האלה?

ת. לא ראיתי, מול העיניים שלי לא ראיתי, ראיתי אנשים זזים שמה אבל לא ראיתי פנים. פנים לא ראיתי. אני לא אשקר ולא ארמה אף אחד

ש. בסדר גמור. אז דיברנו על מחמוד שזיהית את הקול שלו ועל אמין שראית בעיניים

ת. נכון

ש. חוץ מזה ראית עוד מישהו שאתה מכיר?

ת. אני חושב שג'יהאד היה עם אמין אבל גם לא ראיתי שהוא עשה משהו.

ש. מה זאת אומרת? מה ראית?

ת. ראיתי אותו, ראיתי את ג'יהאד אבל בלי כלום

ש. זאת אומרת גם ג'יהאד היה עם אמין? מה זאת אומרת?

ת. היו ביחד, אבא שלו. כשבאו אלי שאל אותי, עכשיו כשדיבר איתי אמין היה ג'יהאד איתו.

ש. הבנתי. שאלה נוספת, היה עוד מישהו מסביבך שאתה מכיר חוץ, אמרת, דיברנו על ג'יהאד, אמין, דיברנו על מחמוד שזכרת את הקול

ת. כן" (עמ' 19, ש' 11-24).

14. בחקירה הנגדית אישר ברכאת:

"ש. בסדר? וגם אתה מסכים איתי שאמין וג'יהאד לא ירו בך.

ת. נכון" (עמ' 22, ש' 23-24).

העד אישר שהתקיימה עטווה והוא קיבל כסף ממשפחת נאשם 1:

"ש. גם בעניין שלך, בפגיעה שלך נעשתה סולחה נכון?

ת. בפגיעה שלי עשו עטווה, אתה יודע מה זה?

ש. שילמו לך כסף?

ת. כן, נכון, נכון

ש. 120 אלף שקל?

ת. נכון, נכון מאוד

כב' השופטת חגית מאק-קלמנוביץ': מי שילם?

ת. המשפחה שלהם, כל המשפחה" (עמ' 30, ש' 18-30).

והסבר: "התכוונתי לילדים של אמין, מוסבאח זה אמין, זה הבן של מוסבאח, אנחנו עכשיו לא אומרים אבו ניג'מה למה? יש לנו בלגאן איתם אז לא אומרים אבו ניג'מה, אבו ניג'מה ואבו ניג'מה לא משפחה אחת, נהיה לא משפחה אחת אבל כשאני אומר מוסבאח זה סימן שאני מדבר על אלה שירו בי" (עמ' 31, ש' 7-10).

קיומה של העטווה שאינה מוכחשת, ותחילתה עוד בערב האירוע, אף היא עשויה להעיד על אחריות משפחת הנאשמים לירי בברכאת.

15. בחקירה הנגדית לעו"ד צמל הוסיף העד:

"ש. עכשיו אמרת לתובע כעבור יותר מחצי שנה שהגיע אמין ושאל איפה ירו בכך? ואז אתה אומר ג'יהאד היה עם אמין. פעם ראשונה שומעים ממך את המילה הזאת ג'יהאד

ת. אמין לא בא לבד, אמין היה

כב' השופטת חגית מאק-קלמנוביץ': פעם ראשונה מתי?

ש. פעם ראשונה אצל התובע במשרד בערב, מאוחר בערב אתה מזכיר את השם ג'יהאד, למה היית צריך להזכיר את השם ג'יהאד, מה גרם לך לעשות את זה? האם בגלל שהוא עצור?

ת. חס וחלילה, אני לא רוצה שיהיה לו רע, הוא לא עשה לי רע, אני לא רוצה שיהיה לו רע.

ש. עובדה היא שכשהוא לא היה עצור ובא אליך שוטר ושאל מה היה, לא הזכרת את השם ג'יהאד.

ת. כן.

ש. לכן אני אומרת שכנראה היה לך איזשהו צורך לחזק את התביעה כי אתה יודע שהוא עומד לדין.

ת. אני לא יודע שהוא עומד לדין

ש. לא ידעת שהוא נאשם?

ת. האמת שלא

ש. לא ידעת שהוא עצור.

ת. אני לא ידעתי שהוא עצור

ש. לא ידעת שהוא מורחק?

ת. אני לא ידעתי כלום עליו, אני לא מחפש אותו" (עמ' 39-40, ש' 6-13).

עדות יוסף אבו ניג'מה

16. עד זה הוא אחיינו של ברכאת. הוא קטין, ובזמן עדותו בבית המשפט היה כבן 16. העד עבד בחנותו של דודו מוסטפה שהיתה סמוכה למקום האירוע, ובזמן האירוע סיים את עבודתו בחנות, סגר אותה, יצא וראה את המתרחש. בשל היותו קטין נראה שהנסיון לייחס לו תיאום גירסאות ויכולות מניפולטיביות עד כדי כך שיעיד עדות שקר, במשטרה ובבית המשפט, קשים במיוחד.

אביא מדבריו של העד:

"אני הייתי ברחוב, זה הקטע שאני זוכר אותו מאה אחוז. הגיע רכב סובארו לבד שירדו ממנו ארבעה אנשים שהיו חמושים. היה מחמוד אמין ברחוב והיה אמין ברחוב. מחמוד היה איתו סכין ולא היה חמוש. הוא הוריד נשק מהסובארו" (עמ' 53, ש' 15-17).

"ת. אחרי עשר דקות, חמש דקות הגיע הרכב סובארו לבן, ירדו ממנה ארבע אנשים שהם חמושים

ש. מי הארבעה אנשים האלה?

ת. אני זוכר את **ג'יהאד, אמין ומוחמד ג'מיל** ואני לא זוכר מי בדיוק

ש. ג'יהאד מי זה ג'יהאד

ת. ג'יהאד

ש. מצביע על **נאשם 2**. אמרת מוחמד ג'מיל?

ת. כן

ש. ומי עוד אתה זוכר? מי השלישי שאתה זוכר?

ת. לא זוכר בדיוק

ש. אמרת אמין אני חושב

עו"ד מנחם בלום: לא, הוא לא אמר אמין, תסלח לי

ש. לכן אני שואל

ת. הוא היה ברחוב, לא היה ברכב" (עמ' 57, ש' 9-21).

"ש. מה קרה אחר כך?

ת. אחר כך הם ירו בדוד שלי

ש. מי זה הם?

ת. שירדו מהרכב

עו"ד **מנחם בלום**: כולם

ת. כולם שירדו מהרכב" (עמ' 60, ש' 8-13).

"ש. אני שוב חוזר על השאלה, מי ראית בעיניים שלך שיורה?

ת. **קודם היה ג'יהאד ומחמוד, כשבני הדודים שירדו לכביש התחילו כולם לירות יחד.**

ש. מי זה כולם?

ת. כל אלה שנמצאים ברחוב

ש. אמרת שמקודם" (עמ' 61, ש' 5-8)

" ש. אני שואל עוד פעם, אתה אמרת **שקודם מחמוד וג'יהאד ירו,**

ת. כן" (עמ' 61, ש' 24-25).

" ת. הוא נורה בצורה רגילה, ירו בו בצורה רגילה

ש. לא, אבל השאלה אם ראית מי ירה בו?

ת. אני **ראיתי את מחמוד וג'יהאד הראשונים שירו**

ש. אני חוזר על השאלה האחרונה, אם ראית מי ירה בברקאת? השאלה שלי אם ראית מי ירה בברקאת?

ת. אני ראיתי את מחמוד וג'יהאד מתחילת הקטע

כב' השופטת חגית מאק-קלמנוביץ': ראית שהם ירו בברקאת?

ת. כן" (עמ' 63, ש' 6-13).

"ש. לא משנה, אנחנו יודעים שהוא אמר את זה מקודם. אחרי זה אמרת שמחמוד ירה

ת. כשירד היה בהתחלה עם סכין, לא היה איתו נשק

ש. במה הוא ירה?

ת. כשהגיע הרכב היה עליהם חלקם נשקים

ש. מה זאת אומרת חלקם?

ת. ירדו ארבעה חמושים, פתחו את הבגאז' ולקחו נשקים והם ירו בדוד שלי

ש. מי אלה שחילקו?

ת. **ג'יהאד שהיה, ואחמד נידאל ואמין**, ואני לא זוכר

ש. אבל שוב אני שואל אם ראית מי חילק את הנשקים? שניהם חילקו, אחד מהם?

ת. השלוש האלה שניים היו חמודים ואמין הלך וחילק את הנשקים

ש. מי זה אמין? שוב אני רוצה להבהיר מה אמין עשה בכל הסיפור הזה? מה ראית שאמין עשה?

ת. כשהגיע הסובארו הם חילקו את הנשקים ואמר לילדים שלו תירו בברקאת" (עמ' 64, ש' 1-12).

"ש. כמה אנשים ראית יורים בדורך ברקאת?

ת. הראשונים שירו מחמוד וג'האד.

ש. ואחר כך מי?

ת. כשעלו בני הדודים שלי שידעו שדוד שלי ירו בו אז כולם התחילו לירות

ש. לירות במי? במי ירו?

ת. על בני דודים שלי.

כב' השופטת חגית מאק-קלמנוביץ': בדודים שלי?

ת. בני דודים שלי

ש. אתה ממש ראית את מחמוד ואת, מי היה השני. תזכיר לי?

ת. ג'האד

ש. יורים על ברקאת, אתה ראית אותם?

ת. כן. כן

ש. איפה הם היו?

ת. לא זוכר" (עמ' 81, ש' 2-15).

17. העד נשאל שאלות רבות אודות חקירתו במשטרה, והשיב שאינו זוכר. מההקשר עולה כי העד לא זכר את דבריו במשטרה, אך את האירוע עצמו זכר היטב והעיד עליו. אני סבורה שתשובות אלה של העד מגבירות את המהימנות של עדותו, שכן עולה מהן כי העד סיפר את שזכר וידע, ולא עשה מאמץ להתאים את הדברים להודעתו במשטרה. בצד זאת לא נטען לסתירות של ממש בין גירסת העד בבית המשפט לבין גירסתו במשטרה. כך לדוגמא:

"ש. אתה לא זוכר, או.קיי. עכשיו, כל מה שאמרת לחוקר במשטרה היה נכון?

ת. לא זוכר

ש. אתה זוכר היום אם שיקרת לו? או שאמרת לו מתוך הלב את האמת?

ת. לא זוכר אבל לא שיקרתי עליו

ש. אתה אמרת לו את האמת?

ת. כן

ש. בסדר

ת. אני לא זוכר בדיוק מה אמרתי" (עמ' 69, ש' 5-12).

" ת. אני לא מבין מה שאתה אומר.

ש. אתה מבין מה שהיא מתרגמת?

ת. אני לא מבין מה אתה מרוויח מהתשובות האלה.

עו"ד לאה צמל: ולכן אתה לא יודע איך לענות.

ש. אם היית יודע מה אני רוצה להרוויח היית משנה את הכיוון שלך?

ת. לא. מה שראיתי אני אומר" (עמ' 69, ש' 19-24, וראו גם עמ' 70, ש' 19-25, עמ' 100-101, ש' 24-11).

18. קיימת אי התאמה מסויימת בעדות העד לעומת הודעתו במשטרה, בכך שבמשטרה הדגים את הירי על ידי מחמוד בתנועת כריעה, ובבית המשפט לא זכר זאת (פרוטוקול עמ' 80, 82).

העד נשאל בחקירה הנגדית מדוע הגיע למסור את הודעתו במשטרה רק לאחר שלושה ימים, והשיב שהיה עסוק בענייני האבל של דודו (עמ' 92, ש' 5-9). על אף חקירה נגדית אגרסיבית למדי, במהלכה הוטח לו מספר פעמים שהוא משקר העד היה איתן בדעתו, לא שינה את גרסתו ולא נבהל מההאשמות נגדו (ראו, לדוגמא, עמ' 94, ש' 14-24; עמ' 101, ש' 18-22; עמ' 102, ש' 12-16).

עדות שדא אבו ניג'מה

19. העדה שדא אבו ניג'מה היא בת 26, מורה במקצועה, גרה באבו טור וראתה את האירוע מחלון ביתה.

אחותה נסרין אף היא מסרה עדות במסגרת פרשת ההגנה. בדומה ליוסף, גם עדה זו הגיעה למשטרה רק לאחר שעברו יותר משלושה ימים מהאירוע, ובכך יכולה היתה להיערך ולתאם עדויות עם יתר העדים. אולם כאמור אני סבורה שיש לבחון את העדויות לגופן, מתוך עצמן ובהשוואה לראיות האחרות בתיק.

20. העדה אינה מכירה את ג'יהאד, וממילא לא יכלה להתייחס אליו בעדותה. כמו כן לא העידה על האירוע בו הוצאו כלי הנשק מהרכב וחולקו לנוכחים. הדבר מתיישב עם העובדה שכל אחד מהעדים ראה את האירוע מזווית אחרת, כך ששדה הראיה של שדא לא אפשר לראות סצינה זו, וככל הנראה גם ראתה את האירוע החל מנקודת זמן מאוחרת יותר. עם זאת, העדה ראתה את אמין נותן אקדח למחמוד, דהיינו את סופה של סצינת חלוקת האקדחים. העדר התאמה מלאה בין העדויות השונות מצביעה על היעדר תיאום מוקדם ומגבירה את מהימנותם של העדים.

במהלך חקירתה הנגדית של העדה הוגשו שתי הודעותיה במשטרה וסומנו נ/8, נ/9. כמו כן הוגשו תמונות המקום ושרטוטים שערכה העדה במהלך עדותה (נ/10-נ/16).

21. העדה סיפרה כי בתום העבודה הלכה לביתה וראתה את מחמוד אמין אבו ניג'מה צועק על בני דודיו ואומר להם מילים קשות (עמ' 117). לאחר מכן שמעה את דודה ברכאת והלכה לחלון.

"... אני הייתי בבית שלנו, שמעתי את זה מהבית שלנו, כל זה היה ברחוב. הלכתי מהבית שלי לבית אח שלי כי זה קרוב לרחוב, הסתכלתי מהרחוב ראיתי את מחמוד צועק וראיתי את דוד שלי הוא אומר לו משהו כזה, וואחד אללה", "זה תירגע או אלוהים אחד", "זה ברקאת, ברקאת אבו ניג'מה זה דוד שלי אמר למחמוד **ומחמוד ירה לברקאת בבטן שלו וברגל שלו** וראיתי שהוא שם את זה בפנים שלו" (עמ' 118, ש' 10,12-14,16-18,20,22-23). "שם את האקדח", בפנים "של ברקאת" (עמ' 119, ש' 1,3).

"ת. היה מכוון את הנשק לרגליים והבטן והפנים שלו של ברקאת

ש. מי עשה את זה?

ת. מחמוד אמין אבו ניג'מה" (עמ' 119, ש' 7-9).

"ת. ברקאת צעק, אמר אי. אי, משהו כזה ואחרי זה, אה, לפני כל זה, שכחתי משהו חשוב, לפני זה שהוא צעק וברקאת אמר לו וואחד אללה

ש. מי זה הוא? כשאת אומרת הוא תגידי מי?

ת. מחמוד, וברקאת אמר לו וואחד אללה היה **אמין אבו ניג'מה** במדרגה האחרונה של השכונה. היה עם אקדח והוא **נתן את האקדח למחמוד**, אחרי זה הוא ירה בברקאת" (עמ' 119, ש' 11-15).

"ת. אני ראיתי את מחמוד, זה מהחלון של בית אח שלי וראיתי את אמין מהגג אבל זה מהחלון זה אלפיים מטרים, מהחלון אולי ארבעים, שלושים וחמש, משהו כזה, זה מהחלון לרחוב ומהגג למטה לשכונה זה אולי שש מטרים, שבע מטרים, משהו כזה שראיתי את אמין.

ש. ואני שואל אותך, בשלב הספציפי שאמרת שאמין נותן את הנשק למחמוד איפה את היית כשראית את הדבר הזה?

ת. אני הייתי בחלון של בית אח שלי.

ש. בסדר גמור, ואם הבנתי את המרחק אמרת ארבעים מטר נכון?

ת. כן, זה מהגג לרחוב שראיתי את מחמוד

ש. לא, מהחלון לרחוב?

ת. זה אותו דבר

ש. אז מה אמרת שיש שישה מטרים?

ת. שישה מטרים זה מהגג ולמטה, לשכונה שראיתי את אמין מדבר עם אימא שלי.

ש. הבנתי, או.קיי, בסדר גמור. בסדר. עכשיו, את אמרת שראית את אמין עומד על המדרגה האחרונה בשכונה?

ת. כן

ש. תסבירי מה בדיוק הכוונה, מה זאת אומרת מדרגה אחרונה בשכונה? אם את יכולה לספר איך נראה המקום כדי שנוכל להבין?

ת. בסדר, בשכונה יש מלא מדרגות, אולי המדרגה האחרונה למטה, המדרגה הזאת קרובה לרחוב, איפה שהיה מחמוד אז היה בין מחמוד לאמין אולי שני מטרים, משהו כזה, מטר וחצי-שני מטרים" (עמ' 121, ש' 1-20).

"ת. אני עליתי לגג, לא ראיתי אותו עולה או יורד, ראיתי אותו רק כשהוא עומד במדרגה האחרונה, זה מה שראיתי. מאיפה הוא יצא? אני לא יודעת.

ש. זה ראית מהגג?

ת. הגג זה הבית שלנו, הגג של הבית שלנו

ש. בסדר, מהגג של הבית שלך נכון?

ת. כן

ש. ואז פתאום ראית את אמין מצד שמאל שלך? מצד ימין שלך?

ת. הוא ממול, מולי ולמטה

ש. מולך ולמטה?

ת. אני ככה על הגג, הוא מולי ולמטה" (עמ' 127, ש' 10).

ת. אמין היה במדרגה האחרונה זה קרוב אולי מטר, מטר וחצי למחמוד" (עמ' 140 ש' 6).

22. קיימת אי התאמה בין תיאור זה לבין התיאור שמסר יוסף בדבר חלוקת כלי נשק שהוצאו מתא המטען ברכבו של נאשם 2. עם זאת, גם על פי תיאורו של יוסף נאשם 1 הוא שחילק את כלי הרכב ומסר אותם בין היתר למחמוד, כך שהתיאור שמסרה שדא משקף, למעשה, את סופו של האירוע שתואר על ידי יוסף. מצב זה עשוי להתרחש אם שדא ראתה את האירוע החל מהחלק האחרון שלו, או אם שדה הראיה שלה לא אפשר לה לראות את האירוע במלואו. יש לציין גם עי שדא העידה שאינה מכירה את נאשם 2, כך שגם אם נאשם זה נכח בסביבה, העדה לא ציינה עובדה זו. כך או כך, אני סבורה, כאמור, כי העדר התאמה מושלמת בין העדויות גורמת דוקא להגברת האמון שניתן לתת בהן, שכן היא מצביעה על היעדר תיאום גירסאות.

שדא הוסיפה ותיארה:

"ת. ראיתי רק את אמין, לא ראיתי את ג'יהאד

ש. לא ראית את ג'יהאד בכלל?

ת. לא

ש. בסדר

ת. **אני לא מכירה את הפנים שלו...** (עמ' 125, ש' 9-15).

"ש. ראיתי, או.קיי. עכשיו תשמעי, מוסטפה אומר באחת ההודעות שלו שהוא ראה שמי שמסר את האקדח למחמוד אמין היה ג'יהאד. ג'יהאד זה שיושב שם, זה מה שמוסטפה אומר.

ת. אני אמרתי שראיתי את אמין

ש. והוא אומר לעומת זאת,

ת. אז תשאל את מוסטפה

ש. לא, לא, אני שואל אותך, אולי יש לך הסבר.

ת. לא

ש. מה?

ת. אמרתי שאני לא מכירה את הפנים של ג'יהאד

ש. בסדר, אז מישו אחר

ת. לא, **אני ראיתי את אמין, זהו** (עמ' 138, ש' 13-23).

"ש. ולא ראיתי את ג'יהאד ליד דוד שלך גם כן וליד אמין כשאמין שאל אותו כמה שאלות?

ת. לפני זה אמרתי **שאני לא מכירה את הפנים של ג'יהאד** נכון? אני לא ראיתי אותו בכל האירוע" (עמ' 153, ש' 2-3).

"ש. מאיפה הוא הוציא את האקדח?

ת. לא שמתי לב אבל ראיתי שהוא נתן את זה, ככה, ראיתי שהוא נתן אותו אבל מאיפה הוא הוציא את זה? לא ראיתי.

ש. לא ראית?

ת. לא

ש. הבנתי. באיזה יד הוא אחז באקדח כשהוא מסר אותו למחמוד?

ת. בימין" (עמ' 150, ש' 1-7).

ש. אז איך את יכולה פה לומר לנו מחמוד ירה בברקאת, וירה בו שלוש, ארבע יריות מול הפנים שלו והרגליים והבטן? מול הפנים שלו והרגליים והבטן? איך את יכולה לראות מהחלון את המקום שבו האיש נורה, איך את יכולה להסביר את

זה.

ת. אבל אני רואה הכל, אבל בדיוק

ש. אבל את רואה רק את מחמוד

ת. לא, גם את ברקאת, אבל בדיוק בדיוק לא רואה הכל

ש. את ברקאת את אומרת, כרגע גם אישרת לנו שאת ברקאת את לא יכולה לראות? את ברקאת את לא יכולה לראות, זה מה שאת אומרת.

ת. לא, אני ראיתי את ברקאת

ש. ראית את ברקאת?

ת. כן, ראיתי

ש. איך הוא עומד, איך הוא נפגע ואיך הוא נופל?

ת. כן

ש. איפה ירו בו?

ת. שהוא נפל אני לא ראיתי

ש. וכשאת אמרת בפנים, את ראית?

ת. בפנים זה מול ברקאת" (עמ' 182, ש' 2-23).

עדות מוסטפא אבו ניג'מה

23. עד זה הוא בעל חנות מכולת בסמוך למקום האירוע, לדבריו סגר את המכולת וכיום הוא עובד במע"צ. במהלך עדותו הוגשו הודעותיו במשטרה נ/17, נ/18, תרשומת שיחת הכנה לעדות נ/19, זכ"ד נ/20, דו"ח פעולה נ/21, שרטוט של העד את הרחוב- נ/22, שרטוט גג ביתו ומקום הימצאותן של העדות שדא ונסרין - נ/23.

במהלך עדותו גילה העד מיוזמתו כי נחקר במשטרה בתיק אחר בנוגע לאירוע נוסף מאותו לילה, ושם לא אמר אמת. לדבריו הוא לא אמר שזרק רעפים על "מג'די" אלא על אדם בשם אחר, כי "לא רצה לערבב עוד משפחות" ולכן שיקר במשטרה, אולם הודה בכך בעדותו בבית המשפט. עובדה זו משפיעה כמובן על מהימנותו של העד, אך עם זאת יש משמעות גם לכך שהעד הודה בכך ולא מסר עדות שקר, ולכך שהעלה את הדבר ביוזמתו. גם כאן יש לבחון את הדברים באספקלריה של כלל הראיות בתיק.

24. העד העיד כי אחיינו יוסף העובד בחנות התקשר אליו ואמר לו כי פרץ ריב בין מחמוד אמין ומוחמד ג'מאל, והוא אמר לאחיינו לסגור את החנות וללכת הבית, ובעצמו עלה על הגג לראות את המריבה (עמ' 211). מאחר שיוסף סגר את החנות מבלי לנעול אותה הוא ירד, נעל את החנות ולקח את יוסף. הוא ראה את אמין ובנו מחמוד מתקרבים, מחמוד עם סכין גדול, צועק ומקלל (עמ' 213).

"ת. אחרי זמן קצר, אני לא יודע כמה, עשרים דקות, חצי שעה מגיע רכב לשם לבן יורד ממנו ג'יהאד אמין, מוחמד אמין ועוד מישהו אני לא יודע אם זה גיסו, אני סיפרתי אמרתי אולי זה חמדי רג'אב

ש. גיסו של מי?

ת. של אמין, כאילו בעל הבת שלו.

ש. אמרת ג'יהאד ומוחמד, מי זה ג'יהאד ומוחמד?

ת. ג'יהאד ומוחמד זה הילדים של אמין.

ש. אתה מכיר את ג'יהאד?

ת. כן

ש. אתה רואה אותו?

ת. זה ג'יהאד, כן" (עמ' 214, ש' 7-17).

"ג'יהאד היה הנהג, ירד עם אקדח ביד, מחמוד אמין היה לו מזוודה אני חושב בצבע חום, ליד הנהג היה יושב. ירד והניח את המזוודה על המכסה מנוע. בא אמין, פתח את המזוודה, לקח אקדח בשבילו, נתן אחד למוחמד וברקאת בא מכיוון מלמטה כשהיה צעקות, כשהתחילו לצעוק כשירדו מהרכב, אנחנו נעשה, אנחנו לא יודע מה" (עמ' 214, ש' 20-23).

"אחר כך אמין אומר לבן שלו מחמוד, הנה ברקאת, תירה בו אבל ברגליים" (עמ' 216, ש' 4).

"ש. אז אמרת שאמין אמר למחמוד

ת. נכון

ש. איפה אתה היית ששמעת אותו?

ת. אני הייתי בגג והגג שלי לכביש זה שלוש מטר, עשרים וחמש, משהו כזה" (עמ' 216, ש' 20-23).

"ת. ג'יהאד בא לצד של החנות, אני לא רואה אותו משם ואמין גם, מחמוד דרך את הנשק ישב כאילו ככה וירה לכיוון של ברקאת.

ש. מה זאת אומרת ישב ככה?

ת. כאילו ישב ככה וירה

ש. אתה יכול להדגים?

ת. כן, ככה" (עמ' 217, ש' 1-7)

"ש. כמה זמן עבר בין זה שאמין אמר למחמוד לירות לבין זה שמחמוד ירה?

עמוד 16

ת. זה אולי שתי דקות עד שהגיע ברקאת, זה חמישים מטר, כשברקאת בא הוא בא לא בריצה ולא לאט.

ש. ובאיזה מרחק מחמוד ירה בברקאת?

ת. עשרים מטר, חמש עשרה מטר, משהו כזה

ש. וכל זה מאיפה אתה יודע?

ת. ראיתי, אני רואה, כל זה רואים מהגג ובאו אפילו השוטרים ועמדו בגג וראו שמשם מהגג שלי רואים הכל, שומעים הכל" (עמ' 217, ש' 11-18).

"ש. אז שוב, אני חוזר לסיטואציה של המזוודה כבר הגענו לשלב של המזוודה על האוטו,

ת. נכון

ש. מה קורה, תגיד לי שמות ונשקים, זה מה שאני רוצה לדעת.

ת. אמין אבו ניג'מה פתח את המזוודה, נתן לבן שלו מוחמד, מחמוד, ואני לא יודע אם זה גיסו

כב' השופטת חגית מאק-קלמנוביץ': רגע, לבן שלו מוחמד, ומי זה מחמוד?

ת. מחמוד זה גם הבן שלו וגיסו

כב' השופטת חגית מאק-קלמנוביץ': איך קוראים לגיס?

ת. אני לא יודע אם זה גיסו האמת ואני אמרתי בחקירה מהיום הראשון, אני לא בטוח

כב' השופטת חגית מאק-קלמנוביץ': אבל איך קוראים לו, אתה יודע?

ת. חמדי רג'בי

ש. ומה לגבי אמין עצמו?

ת. אמין עצמו גם לקח לו אקדח בשבילו" (עמ' 224-225, ש' 18-5).

"ש. ג'יהאד אתה אומר ירד מהאוטו עם אקדח?

ת. נכון

ש. ואיפה היה אמין באותו רגע?

ת. לידו, ליד הרכב, כאילו בא הרכב ככה חנה ואמין עומד ליד הרכב בצד של הנהג, מוחמד אמין ירד מהרכב הניח מזוודה על המכסה מנוע, זה מה שאני זוכר" (עמ' 229, ש' 9-13).

"ש. אתה ראית את הפגיעות בברקאת?

ת. לא ראיתי את הפגיעות, ראיתי את ברקאת נופל ויריות לכיוון שלו

ש. אבל את הפגיעות אתה לא ראית?

ת. לא, בטח לא, ודאי לא.

ש. בסדר. אמרת **שאמין אמר** משהו למחמוד לפני שהוא התחיל לירות?

ת. כן, **הנה ברקאת, תירה בו אבל ברגליים.**

ש. אהה, וזה היה בעצם כבר בנוכחות ברקאת, גם ברקאת היה שם?

ת. על ברקאת הוא מתכוון

ש. לא, ברקאת היה שם כשאמין אמר את זה לבן שלו מחמוד?

ת. כן, אמר לו, צעק, הנה ברקאת בא, תירה בו ברגליים רק

ש. בדיוק.

ת. לא אמר לו באוזן, צעק

ש. צעק לו את זה?

ת. כן" (עמ' 231, ש' 7-20).

" ש. כן. כן. **ברקאת אמר שלאחר שהוא נורה ונפל על הרצפה הגיע אמין אליו התכופף אליו ושאל אותו מה קרה לך? מה יש לך? איפה נפגעת?** אתה עוד זוכר את האירוע הזה?

ת. כן, אני זוכר את האירוע הזה

ש. וזה היה?

ת. כן, זה היה

ש. ואז מה עשה אמין?

ת. אמין חזר לכיוון הבית שלו, ראה את אימא שלי בדרך ואמר לאימא שלי, " (עמ' 233, ש' 17-23).

25. העד נחקר ארוכות בנוגע לנסיין לתיאום עדויות ולאפשרות שדובר במשפחה על כך שיוסף ישנה את גירסתו. אולם על אף החקירה הממושכת לא עלו ממצאים כלשהם בעניין זה (עמ' 237-240).

בחקירה הנגדית של ב"כ נאשם 2 נשאל העד:

"ש...אתה לא רצית להגן על ג'יהאד כי אתה לכלכת את אבא שלו ולכלכת את האחים שלו,

ת. כי הם התערבו בעניין, מה זה לכלכתי? אנחנו משפחה אחת, אני, ג'יהאד, אמין, אנחנו בני דודים, אנחנו גם משפחה אחת.

ש. לא ניסית להגן על ג'יהאד פשוט מאוד לא דיברת עליו כי הוא לא היה שם.

ת. הוא היה, מה זה לא היה?

ש. הוא לא היה באותו שלב שאתה מדבר עליו ולא עשה את מה שאתה מדבר עליו?

ת. היה, היה, באותו זמן לקחו אותו הוא ואבא שלו מהבית, מה זה לא היה? זה עבודה של המשטרה לא עבודה שלי" (עמ' 269-270, ש' 5-22).

עדי התביעה - ממצאים ומסקנות

26. הממצאים העולים מעדויות אלה הם כדלקמן: עובר לאירוע הגיע נאשם 2 למקום האירוע ברכבו. מתא המטען של הרכב הוצא תיק חום ובו כלי נשק. האח מחמוד הוציא את כלי הנשק, ונאשם 1 חילק אותם לנוכחים - שני הנאשמים, מחמוד ואדם נוסף, ככל הנראה חתנו של נאשם 1.

בשלב זה אמר נאשם 1 לבנו מחמוד לירות בברכאת, יתכן שאמר לירות בו ברגלים. מחמוד אכן ירה ופגע בברכאת.

27. באשר לחלקו של נאשם 2, ניתן לקבוע כי נאשם זה נכח במקום, הביא את כלי הנשק ואף החזיק בעצמו אקדח. לפי תיאורו של יוסף נאשם 2 אף ירה באקדח, אולם העדים האחרים אינם מזכירים זאת. ברכאת, בעדותו שצוטטה לעיל, תיאר אדם שירה בו, בלשון יחיד ולא בלשון רבים, ואף התייחס לנאשם 2 כמי שלא עשה דבר ספציפי. שדא לא התייחסה כלל לחלקו של נאשם 2 ולא תיארה אדם נוסף שירה בברכאת, וגם מוסטפא לא ייחס לו ירי. בנסיבות אלו אני קובעת כי נאשם 2 נכח במקום, נשא אקדח ונלווה לאביו ולאחיו, אולם אין ראיות לכך שאף הוא ירה בברכאת, וממילא גם לא פגע בו. אבהיר כי אינני קובעת שנאשם 2 כלל לא ירה באירוע, ונראה כי ההיפך הוא הנכון, שכן תוצאות בדיקת שרידי הירי מצביעות על כך שהנאשם ככל הנראה ירה. אולם לא ניתן לקבוע כי הוא ירה בחלק זה של האירוע, לעברו של ברכאת אבו ניג'מה.

ממצאי שרידי ירי - הפן המהותי

28. על גופם של שני הנאשמים נמצאו חלקיקי שרידי ירי.

על פי חוות דעת של המומחה יגאל צידון מיום 11.1.18 (ת/24) ממעבדת סימנים וחומרים במז"פ, בבדיקות שנערכו נמצא בספקטרום קרני ה-X של החלקיקים ספקטרום המתאים להרכב שרידי ירי של תחמושות "מערביות מודרניות", המאופיין בנוכחותם של היסודות עופרת, בריום ואנטימון, לעיתים בתוספת אלומיניום. עוד נכתב בחוות הדעת כי חלקיקים בעלי הרכב יסודות אלה אשר אינם ממקור של פיצוץ פיקה אינם מוכרים. דהיינו: אין מקור ידוע אחר להימצאותם של חלקיקים כאלה מלבד פיצוץ פיקה של כלי יריה.

29. בהתאם לחוות הדעת, נמצאו במדגם המיוחס לשערו של נאשם 2 עשרות חלקיקים, ובמדגם המיוחס לידי של נאשם 2 נמצאו עשרות חלקיקים. ואילו במדגם המיוחס לשערו של נאשם 1 נמצאו שלושה חלקיקים, ובמדגם המיוחס לידי של נאשם 1 נמצאו חמישה חלקיקים.

על פי חוות דעת המומחה, הימצאות שרידים אלה מצביעה על אחת משלוש אפשרויות: הנאשמים ירו בנשק חם ובתחמושת מהקבוצה הנ"ל; הנאשמים היו בסמוך לאדם אחר, או אנשים אחרים, בעת שירו בנשק חם ובתחמושת כזאת; הנאשמים באו במגע עם אדם או חפץ, כדוגמת כלי נשק, שהיו מזוהמים בשרידי ירי של תחמושת מקבוצה זו.

30. ב"כ הנאשמים חלקו על חוות הדעת. בחקירה הנגדית של המומחה לקח חלק גם עו"ד יניב מנור שסייע בייצוג מטעם הסניגוריה הציבורית. המומחה צידן נחקר ארוכות ע"י ב"כ הנאשמים, אולם לא מצאתי שהיה בחקירה כדי לפגוע באמינותה של חוות הדעת.

המומחה השיב לשאלות והעיד כי המעבדה במז"פ מוסמכת כמעבדה והתחום מוסמך כתחום, ונציגי המעבדה משתתפים בכנסים וקבוצות עבודה לשרידי ירי שבהן משתפות מדינות אירופה (פרוטוקול עמ' 354). כמו כן העיד כי במקרה של ספק בתחום כלשהו, ננקטת מדיניות זהירה. דהיינו: רף הוודאות הננקט גבוה מאד במטרה למנוע טעויות (עמ' 356 ש' 1). במקרה של ספק לגבי הופעה של יסוד שהוא שריד ירי, נפסל החלקיק הרלוונטי (עמ' 355 ש' 26 ואילך), ובמקרה של הימצאות רסיסים רבים בקרבת מקום במדגם מתייחסים אליהם כאל רסיס אחד מפוצל (עמ' 368 ש' 16). הוא ציין כי במקרה הנדון הוחשבו ארבעה עשר חלקיקים קרובים כחלקיק אחד (עמ' 370 ש' 1-3).

31. העד הוסיף כי כל תוצאה עוברת בקרה על ידי מומחה נוסף (עמ' 356 ש' 2), המיקרוסקופ האלקטרוני שבו נעשה שימוש לסריקה עובר טיפולים תקופתיים, במהלך כל בדיקה נעשות גם בדיקות אוטומטיות על ידי בדיקת עוצמת הסיגנל בחומר ידוע, ובנוסף לפני כל בדיקה מבוצע כוונון פוקוס של המכשיר (עמ' 359 ש' 3-5, עמ' 361 ש' 21-23). אחת לשנה או שנתיים נעשה מבחן איכות, וכן קיים מדגם לכיול המערכת (עמ' 360 ש' 19, 20). לעיתים קרובות נעשים מדגמי ביקורת לזיהום, ומשטחי העבודה מנוקים תכופות. רמת הזיהום המתגלה היא רמה נמוכה של חלקיק אחד לעשרה מדגמי ביקורת (עמ' 381 ש' 7-11).

32. בנוגע להימצאות שרידי הירי הסביר העד כי בדיקת החומרים מבוססת על בדיקת הרכב הפיקה של כלי הנשק (עמ' 363 ש' 13). השרידים נושרים מגופו של אדם, כבר בשעה הראשונה שלאחר הירי נושרים כתשעים אחוז מהשרידים, ולאחר שש או שבע שעות ימצאו לכל היותר שרידים בודדים, או שלא ימצאו שרידים בכלל (עמ' 365 ש' 23-26). בהתייחס לנתונים שהוצגו לו השיב העד כי במחקר בו נמצאה התפזרות שרידי הירי עד למרחק של עשרה מטרים מדובר על שרידים הנעים עם הקליע קדימה ולא כאלה המתפזרים בסביבת היורה, וכי הממצאים עלו בניסוי מבוקר שנעשה במתחם סגור ולא באויר הפתוח (עמ' 371 ש' 1-7).

33. המומחה התייחס גם לתופעה של מעבר שניוני של חלקיקים, והבהיר כי **"מעבר שניוני הוא לא תהליך מאד יעיל"** ו**"לכל היותר שליש מהחלקיקים במגע צמיד יעברו במעבר שניוני, וגם הם כמו החלקיקים במעבר ראשוני ינשרו עם הזמן, בשעה הראשונה עיקרם"** (עמ' 371 ש' 30 - עמ' 372 ש' 2). הוא הוסיף כי הימצאות חלקיקים גם על הידיים וגם על שיער הראש אופיינית יותר להעברה ראשונית, במיוחד בהתחשב בזמן שעבר מהאירוע (עמ' 373 ש' 18, 28-30). גם הימצאות חלקיקים רבים אופיינית למעבר ראשוני של החלקיקים (עמ' 376 ש' 18, 19). העד נשאל והשיב כי על פי מחקרים, זיהום ממקור של שוטרים הנושאים נשק שלא נעשה בו שימוש בשעות שלפני הדגימה הוא ברמה נמוכה של חלקיקים ספורים לכל היותר (עמ' 375 ש' 1, 2 ואילך). גם אצל עובדי תחנות משטרה שאינם נושאים נשק ובאים במגע עם משטחים העלולים להיות מזוהמים בשרידי ירי נמצאו שרידי ירי מועטים מאד, וברוב המדגמים לא נמצאו שרידים כלל (עמ' 385 ש' 25-28).

הימצאות שרידי ירי - נטילת הדגימות

34. העד רביב כספי הוא חוקר זירה והוא שנטל מהנאשמים את בדיקות שרידי הירי. העד מילא טפסים המהווים חלק ממערכת הדגימה - ת/20 בעניינו של נאשם 2, ות/21 בעניינו של נאשם 1. הטפסים כוללים פרטים בנוגע לנדגמים ולדוגם, ובסופם מופיע מספר שקית המוצגים המאובטחת, שהועברה לאחר מכן למז"פ. טפסים אלה מולאו במקום בסמוך לביצוע הבדיקות. בנוסף ערך עד זה את ת/22, דו"ח מסכם חקירת מז"פ בעניינו של נאשם 1, ואת ת/23, דו"ח מסכם חקירת מז"פ בעניינו של נאשם 2. הדגימות נלקחו כשעתיים לאחר האירוע.

35. העד העיד בנוגע לסדר הפעולות כי תחילה דגם את אחד החשודים, לאחר מכן הכניס את הבדיקה לשקית המוצגים וסגר אותה ולאחר מכן עבר לדגום את החשוד השני. לאחר אלה עבר לבצע את בדיקת הפרופרינט (עמ' 322 ש' 4-7). בהמשך הבהיר כי בכל ערכת דגימה כלולות כפפות אטומות מתאימות והוא עשה בהן שימוש לפני כל בדיקה. הוא הוסיף כי כל ערכה כוללת שני דוגמים, האחד לכפות ידיו של החשוד והאחר לשיער הראש, הגבות והזקן (עמ' 325 ש' 1-12).

את שקיות הדגימות העביר כספי לחוקר זירה אחר, על מנת שיעבירן למעבדה במטה הארצי (עמ' 326).

36. בחקירה הנגדית אישר העד כי לבש כפפות לפני ביצוע הבדיקות (עמ' 329 ש' 8, 9). העד נשאל על כך שבטופסי הדגימות ת/20, ת/21, בתשובה לשאלה האם החשוד התקלח או רחץ את ידיו קודם שנדגם ולאחר אירוע הירי, סומנה החלופה של "לא ידוע". העד השיב כי שאל את החשודים על כך, וככל הנראה התבלבל בסימון (עמ' 332 ש' 31-13). כמו כן נשאל על כך שסימן בטופס כי לנאשם 2 אין זקן, על אף שהיה לו זקן בזמן הרלוונטי. גם על כך השיב שמדובר בטעות (עמ' 333 ש' 18-8).

37. העד נחקר גם על כך שבטופס ת/21 רשם בתאריך את השנה 14 במקום 17, והשיב כי הכתוב יכול להיות הספרה 7 ולא 4 (עמ' 333, 334). בעניין זה אני סבורה שתשובתו של העד נכונה, והספרה שנרשמה בתאריך אכן נראית כ-7 ולא כ-4, כך שאין כל קושי או תקלה בעניין זה. גם בנושא נוסף אני סבורה שלא נפל פגם בהתנהלותו ורישומיו של העד: הוא נשאל מדוע לא הטביע את טביעות אצבעותיהם של הנאשמים במקום המיועד לכך בטפסים, והשיב שלא רצה לזהם את ידיהם מאחר שעמד לבצע גם בדיקת פרופרינט, ואילו היו רוחצים את ידיהם בתום ההטבעה הדבר היה מכשיל את הבדיקה. העד הוסיף כי לא יכול היה לבצע את ההטבעה לאחר בדיקת הפרופרינט מאחר שערכות דגימות הירי כבר היו סגורות ואטומות (עמ' 335 ש' 8 ואילך).

נושא נוסף שלגביו ניתן הסבר מספק הוא העדר חתימה של העד על דוחות הסיכום. העד הסביר כי בהתאם לנהלי העבודה הוא עורך את הדו"ח, אך החוקר המטפל בתיק הוא המדפיס אותו ולכן דו"חות של חוקרי זירה בדרך כלל אינם חתומים (עמ' 341 ש' 7).

38. העד נשאל והעיד כי הוא זוכר את עבודתו בערב האירוע וכי עסק באותו זמן רק בדגימות של שני הנאשמים, ולכן לא יתכן שחל בלבול עם ערכות אחרות. זאת גם אם אכן התבלבל ברישום בעניין הזקן (עמ' 335 ש' 22 ואילך). הוא עמד על כך וטען שהוא זוכר במאה אחוז שעשה שימוש בכפפות שהיו בערכה (עמ' 336 ש' 17). בנוגע לזיהוי הנאשמים הוסיף העד כי עובר לדגימה עיין בתעודת הזהות של כל אחד מהנאשמים, זיהה אותו וכתב את פרטיו (עמ' 337 ש' 13).

39. מכל האמור עולה כי הליקוי המרכזי בנוגע לחלקו של העד הוא הרישום לפיו נאשם 2 אינו בעל זקן. קושי נוסף, ברמה נמוכה יותר, נוגע לכך שבתשובה לשאלה אם החשודים רחצו ידיים נרשם שהדבר אינו ידוע. כאן מתעוררת

אמנם תמיהה מסויימת, אולם אין מדובר בנתון פוזיטיבי. ואילו הרישום של העדר זקן עומד בסתירה למראהו של הנאשם.

40. העניין אכן מעורר קושי, במיוחד לנוכח העובדה שקיומו של זקן הוא מהותי במקרה זה, שכן החוקר אמור לדגום את שער ראשו וזקנו של הנאשם. אף על פי כן שוכנעתי כי מדובר אכן בטעות נקודתית ואין בה כדי להשפיע על כלל פעולותיו של העד, שכן יתר הפרטים המופיעים בטפסים הם נכונים וקוהרנטיים. החוקר כספי העיד כי לא טיפל באירועים נוספים בסמוך לבדיקות אלה כך שאין חשש לעירוב בין מסמכים תיק זה לתיק אחר. כמו כן העיד החוקר כי פתח את הערכה השניה רק לאחר שסיים את העיסוק בראשונה, כך שהערכות לא היו פתוחות במקביל. העד הוסיף כי זיהה את הנאשמים על פי תעודות הזהות שלהם, ואכן, בכל אחד מהטפסים מופיעים שמו של הנאשם ומספר תעודת הזהות שלו. כמו כן העד צילם את העדים - צילומים המצורפים לדו"חות המסכמים שנערכו על ידו. בנסיבות אלו אני סבורה שאין בטעות ברישום בעניין הזקן כדי לפגום בתקינות הטפסים וביתר הפעולות שביצע העד.

שרשרת המוצגים

41. ב"כ הנאשמים חלקו על שרשרת העברת המוצגים שתחילתה בדגימות סימני הירי וסיומה בחוות דעת המומחה.

ראשית יש לציין כי ספק אם יש צורך בהוכחת שרשרת המוצגים המלאה במקרה זה, שכן העד רביב כספי העיד כי הכניס את הדגימות לשקיות אטומות וציין את מספרי השקיות, ואילו המומחה ציין בחוות דעתו כי קיבל את הדגימות ממשרדי מז"פ בשקיות מאובטחות. בנסיבות אלו כאשר הוכחו שתי נקודות הקצה, וכאשר במעבר ביניהן השקיות נשארו חתומות, אין חשיבות של ממש לשאלת השרשרת.

42. במקביל הוכחה גם שרשרת העברת המוצגים:

חוקר הזירה רביב כספי העיד בעמ' 326 ש' 29 כי לאחר הבדיקה מסר את הדגימות לחוקר שמעון אלקיים שאמור היה להעבירה למטרה הארצי.

ת/18 הוא מזכר שערך החוקר רנאן חלבי ביום 15.12.17 לפיו קיבל מהחוקר שמעון אלקיים מוצגים, ביניהם שתי שקיות אטומות וסגורות של שרידי ירי, והעבירן לכספת במפלג. מספרי המוצגים תואמים את הדגימות.

ת/17 הוא מזכר שערך ויסאם סרחאן, אשר העביר למז"פ מספר מוצגים, ביניהם 4 שקיות שרידי ירי חתומות. גם כאן מספרי השקיות תואמים את שני המספרים נשוא ת/18. המזכר נכתב ביום 20.12.17, ומתייחס להעברה ביום 17.12.17.

יעל שלוש מויאל, ראש משרד המוצגים במז"פ, העידה בעמ' 316 ואילך כי קיבלה ביום 17.12.17 מוצגים לבדיקה מויסאם סרחאן, כולל 4 שקיות חתומות. טופס קבלת המוצגים סומן ת/19 וגם בחוליה זו קיימת התאמה של מספרי הדגימות.

43. לאור כל האמור אני מקבלת את הראיות בנוגע לשרידי הירי ואת חוות דעת המומחה. עם זאת, יש לזכור כי חוות הדעת אינה כוללת קביעות דיכוטומיות, אלא מציגה עובדות שיש בהן תמיכה בתיזה לפיה הנאשמים, ובמיוחד נאשם 2, היו מעורבים בירי. אין בחוות הדעת קביעה חד משמעית בדבר מעורבות כזו.

גירסאות הנאשמים

44. הנאשמים מסרו מספר הודעות במשטרה, ובחרו להעיד בבית המשפט. אבחן את הגירסאות שמסר כל אחד מהם.

ברקע הדברים עומדות גירסאות נוספות של הנאשמים, אשר נמסרו במסגרת תשובותיהם לכתב האישום, כמפורט בפתח הכרעת הדין. שם טען נאשם 1 כי לא יצא כלל מביתו, ונאשם 2 טען כי הגיע ישירות לבית הוריו.

נאשם 1 - הודעות במשטרה

45. **בהודעה מיום 15.12.17 שעה 7:34 (ת/1)** טען הנאשם כי ישן בביתו ושמע מבחוץ צעקות ויריות, ואת קולו של בנו מחמוד. הוא יצא מהבית בריצה וראה אנשים רבים, ואז "התגלגל" על הכביש ונפצע - פצע מעל גבת שמאל שנחבש בפלסטר ונראה על ידי גובה ההודעה. לאחר מכן הגיעו שוטרי מג"ב שבדקו מי ירה. בהמשך ישב בביתו עם אנשים נוספים, עשו "ישיבה" ואז הגיעו השוטרים ועצרו אותו ואת בנו ג'יהאד.

כבר בשלב זה ברור השוני בין גירסת הנאשם במשטרה לבין תשובתו לאישום, בה נטען כאמור כי הוא לא יצא כלל מביתו בליל האירוע.

46. **בהודעה מיום 15.12.17 שעה 10:57 (ת/א1)** חזר הנאשם וסיפר כי שמע קולות מבחוץ וזיהה את קולו של בנו מחמוד. הוא ירד לכביש הראשי ופגש את מחמוד שנראה שקיבל מכות מאחרים והיה עצבני. הוא ביקש מביתו הקטנה לקרוא לאחיו נידאל, ולאחר כמה דקות הגיעה משטרה ונשמעו יריות. לאחר מכן הוא ונידאל עלו לביתו, הגיעו מכובדי השכונה על מנת "לפתור את הבעיה" ולפני שהספיקו לדבר הרבה הגיעה המשטרה. הנאשם הזכיר סכסוך בין בנו מחמוד למשפחת אבו תייסיר שנמשך שנים רבות. כשנחשד בהחזקת נשק וירי הכחיש וטען שלא החזיק נשק ולא ירה על אף אחד. לגבי בנו מחמוד השיב שאינו יודע אם היה עם נשק, והשיב שלא ראה אף אחד יורה.

47. **בהודעה מיום 21.12.17 (ת/2)** תיאר הנאשם ביתר פירוט כי שמע את בנו מחמוד צועק מהרחוב כי בני אבו תייסיר הרביצו לו. הוא ירד לרחוב וראה את מחמוד עצבני. אנשים רבים הגיעו, ומחמוד הלך לארון שנמצא בחנות, הוציא אקדח והחל לירות תוך כדי הליכה. לאחר ארבע או חמש יריות רץ הנאשם אל בנו והוריד את ידיו. הוא שמע אדם מתלונן על כאב וראה את ברכאת על הרצפה ירוי ברגלו. הוא התקרב ובנו של ברכאת היכה אותו ופצע אותו. החלו יריות גם מלמעלה. אז הגיעו חיילים והחלו לבדוק אנשים, ובנו מחמוד ברח. הוא עלה במדרגות לביתו ובכניסה לבית שמע ירי נוסף. הבנות ממשפחת יוסף אבו ניג'מה הפנו את החיילים למקור הירי לכיוונו, ואילו הוא הפנה את החיילים לכיוון אבו תייסיר. אדם נוסף הפנה את החיילים לכיוון אחר, והוא עלה לביתו לטפל בדימום. בשלב זה הגיעו מכובדים לסולחה ואחרי זמן קצר הגיעו שוטרים ועצרו אותו ואת בנו. הנאשם הכחיש עדויות שראו אותו נותן נשק לבנו מחמוד ואומר לו לירות בברכאת וטען כי מדובר בשקר במטרה לשבש חקירה.

מתיאור זה עולה כי עבר על הנאשם לילה מלא בפעילות, והסתירה לגירסה שנטענה בתשובה לאישום היא ברורה ובוטה. בנוסף עולה מגירסה זו כי מחמוד בנו של הנאשם הוא שירה לעבר ברכאת, וכי הנאשם נמצא סמוך אליו ואף רץ אליו מיד לאחר הירי. הנאשם אף ניגש אל ברכאת מיד לאחר שנפגע.

48. **בהודעה מיום 24.12.17 שעה 12:15 (ת/3)** אישר הנאשם כי יצא לרחוב לאחר שבנו מחמוד צעק

שמכים אותו. הוא הוסיף כי אשתו ראתה אותו יוצא ונשארה בפתח הבית.

בעקבות זאת נערך ביום 24.12.17 עימות בין הנאשם לבין אשתו אימאן אבו ניג'מה (ת/4), כאשר האישה טענה שהנאשם היה בביתו ולא ירד לרחוב, ואילו הנאשם טען שיצא מהבית וכי יתכן שאשתו ראתה אותו יוצא (לאחר שבהודעות קודמות אמר בוודאות שראתה זאת).

49. בהודעה מיום 24.12.17 שעה 16:10 (ת/5) הנאשם חזר על כך שירד לרחוב לאחר ששמע את בנו מחמוד צועק שהיכו אותו, אולם מחמוד היה עצבני וכועס ואי אפשר היה לדבר איתו. אז הגיעו ברכאת ובניו. ומחמוד לקח אקדח מעל הארון שעל יד המכולת של נאסראלדין, הלך לכיוון ברכאת וילדיו והחל לירות לעברם. הנאשם הלך בעקבותיו והוריד את ידיו של מחמוד. כששמע את ברכאת הפגוע הלך לראות את שלומו, ברכאת הצביע והראה שנפצע ברגלו, ובנו של ברכאת היכה את הנאשם באלה, פגע בו והפילו ארצה. הוא עזב את המקום וכשהתרחק 30-40 מטר החלו לירות לעברו ולעבר מי שהתקרב והוא שמע שצועקים אליו "אבו ג'יהאד תיזהר מהירי". בשלב זה הגיעו חיילים ובדקו בדיקה מהירה את הנוכחים וגם אותו. הוא מיהר לכיוון ביתו כשהוא מדמם במצחו, ראה את בנו ג'יהאד ואז הגיעו החיילים למקום סמוך לבית, ונשמעה יריה מהסימטה. הוא ראה את כמאל סקאפי מצביע לחיילים על הסימטה שממנה נשמע הירי, החיילים נכנסו לסימטה והוא עלה לביתו לטפל בפצע.

הנאשם טען כי לא ראה את בנו ג'יהאד עם נשק והכחיש נחרצות שהחזיק נשק בעצמו ואמר לבנו ג'יהאד להרוג את ברכאת. הוא הכחיש גם שבנו מחמוד הוציא מהרכב מזוודה עם כלי נשק ונתן לעצמו, לנאשם ולמחמוד.

50. בהודעה מיום 28.12.17 שעה 10:36 (ת/6) נשאל הנאשם פעם נוספת על כך שלפי עדויות נראה עם אקדח, והכחיש זאת. באשר לג'יהאד אמר שאינו יודע אם החזיק נשק כי לא ראה אותו. הנאשם חזר על תיאור שמסר בהודעות קודמות, על כך שהתקרב לברכאת, שאל לשלומו וברכאת הראה לו את פציעתו, לאחר מכן חזר לכיוון ביתו, הגיעו אנשי הצבא ואנשים אחרים צעקו לעברו שיזהר (מהירי). אשתו ואחת מבנותיו של יוסף אבו ניג'מה שאלו אותו מה קרה, אנשי הצבא חזרו והשכנים כיוונו אותם לעבר הירי. הנאשם נקב בשמותיהם של הנכבדים שהגיעו לביתו לעטווה, ואז הגיעה המשטרה ולקחה אותו ואת ג'יהאד.

60. בהודעה מיום 28.12.17 שעה 12:06 (ת/7) הוצג לנאשם סרטון שצולם בליל הרצח, והנאשם לא זיהה לדבריו את האנשים שנראו בו.

בהודעה מיום 31.1.18 (ת/8) נשאל הנאשם על חלקו של מג'די עווידה והכחיש עדויות שראו אותו מחזיק מוט ברזל או נשק בזמן הקטטה.

עדות נאשם 1 בבית המשפט

61. הנאשם בחר להעיד להגנתו. הנאשם הוא מסגר במקצועו, עובד בקק"ל. לדבריו בליל האירוע ישן, ולאחר ששמע קולות מהאירוע ירד לכביש. לטענתו הוא לא שמע קול מסויים, אבל חשש לשלום ילדיו בשל הסכסוך בין ילדיו למשפחת אבו תייסיר (זאת בשונה מהגירסה בהודעותיו, לפיה שמע את קולו של בנו מחמוד). ברחוב גילה שהיכו את בנו מוחמוד (עמ' 393). בנו ג'יהאד היה בביתו שלו ולא במקום האירוע (עמ' 397 ש' 9). ברכאת נפצע והוא הלך להתעניין בשלומו (עמ' 397). הנאשם הדגיש כי ברכאת הוא בן דוד שלו "ואין בעיות בינינו", וכי הלך לראות את שלומו של ברכאת (עמ' 397 ש' 16, 23), זאת בדומה לעדותו של ברכאת עצמו, שגם ממנה עלה כי השניים לא היו מסוכסכים ביניהם

עובר לירי. הנאשם המשיך והעיד כי ברכאת הצביע על רגלו, וילדיו של ברכאת היכו את הנאשם. הוא חזר לביתו והם החלו לירות בו. שמו של היורה הוא מוחמד חמים (עמ' 399). אז הגיעו שני שוטרי מג"ב עם אקדחים ופנסים והוא ראה אותם במדרגות (עמ' 400). הם ערכו עליו חיפוש והאירו את ידיו ופניו של הנאשם בפנס. כאשר נשמעו יירות השוטרים חזרו לכיוון המדרגות (עמ' 402). לאחר מכן הגיעו לביתו של הנאשם אנשי הסולחה, כולל בנו ג'יהאד, ואז הגיעה המשטרה ועצרה אותם (עמ' 405).

62. הנאשם הכחיש שראה את בנו ג'יהאד עם נשק, וכן הכחיש את הסיטואציה שתוארה בה ג'יהאד מגיע ברכבו ומחמוד מוריד מזוודה עם כלי נשק. הוא אישר את הגירסה שהוצגה לו לפיה מחמוד לקח את הנשק מהארון בחנות (עמ' 409 ש' 26-32, 410). לדבריו ג'יהאד בא מאוחר, בסוף האירוע (סוף עמ' 410, ראש עמ' 411).

בחקירה הנגדית אישר הנאשם כי בנו, נאשם 2 היה בדרך כלל עם זקן (עמ' 409 ש' 3). הוא אישר כי בדיקת שרידי הירי נערכה לו ראשון, ולאחריו נבדק נאשם 2 (עמ' 411, 412).

63. בעדות הנאשם נעשה ניסיון לתת הסבר להימצאות שרידי הירי על גופו, אולם בכל אותן אמרות מדובר היה בשאלות מדריכות ובעובדות שהושמו בפיו של הנאשם על ידי עורכי הדין. כך, בראשית עדותו (עמ' 391) נשאל הנאשם כיצד הגיעו שרידי הירי אל גופו, ובא כוחו הציג לו תיזה שהתביעה תטען לפיה עמד בסמוך לבנו והוא שירה. על כך השיב הנאשם "גם הם ירו בי" (עמ' 391 ש' 32). לאחר ניסיון נוסף לשים את הדברים בפיו השיב הנאשם שבאמת אינו יודע איך הגיעו אליו השרידים, וכשנשאל אם היה ירי בסמוך אליו השיב פעם נוספת שאינו יודע מהיכן הגיעו השרידים (עמ' 391 ש' 26-32, 1). בהמשך החקירה הנגדית הפנתה ב"כ נאשם 2 את נאשם 1 להודעתו במשטרה, בה תיאר כי ניגש אל מחמוד והוריד את ידיו כדי שיפסיק לירות. הנאשם אישר את הדבר באמירה כללית, על אף שלא תיאר זאת בעדותו בבית המשפט (עמ' 413 ש' 19, ופעם נוספת בעמ' 414 ש' 20). בחקירתה הנגדית של עו"ד צמל, ב"כ נאשם 2, נשאל על כך שהיו לו הרבה הזדמנויות של קרבה לירי, וגם כאן לא נענה לאתגר, לא אישר שהיו הזדמנויות בהן היה סמוך לירי ואמר שסיכן עצמו כדי ללכת לראות מה שלומו של ברכאת, כדי לפתור בעיות, מאחר שאין ביניהם דבר (עמ' 409 ש' 18 ואילך).

64. בחקירה הנגדית לב"כ המאשימה טען הנאשם שלא ראה את הפגיעה בברכאת (עמ' 415 ש' 9). הוא העיד שלא נגע כלל באקדח באותו לילה, וכן טען כי לא ראה את בנו מחמוד יורה בברכאת, וכי אמר זאת מאחר שעצרו את אשתו וילדיו, ובמטרה להביא לשחרורם. לדבריו סיפר על מחמוד שירה מאחר שהיכו את מחמוד (עמ' 416). הנאשם אישר כי התיאור שלפיו הוא הסתתר בביתו בכל זמן האירוע ולא השתתף בו אינו תיאור נכון, וכשעומת עם הטענה שכך נאמר בתשובתו לאישום, לא השיב לעניין (עמ' 416).

65. הנאשם חזר על התיאור לפיו הוכה על ידי אחד מילדיו של ברכאת, אך חזר בו מהטענה שמדובר בעבדאללה ואמר שיתכן שמדובר באחיו, בנו האחר של ברכאת (עמ' 417). הנאשם אישר לאחר סדרה ארוכה של שאלות קיומו של סכסוך בין משפחתו שלו למשפחתו של ברכאת, על אף שלפני כן טען כי אין סכסוך ביניהם (עמ' 420). הוא טען כי בשל אותו סכסוך בין ילדיו לבין אחרים, מוסטפא העיד נגדו וטען שהחזיק נשק (עמ' 420, 421 ש' 1).

66. מהתיאורים לעיל עולה כי נאשם 1 שיינה את גרסאותיו בנוגע למעשיו בליל האירוע פעמים רבות, והן נעו בין טענה שהיה ספון בביתו במשך כל הלילה לבין תיאורים מפורטים של מעשיו בסמוך למקום הירי ולקרבת הירי. עוד עולה כי נאשם 1 הודה למעשה בחלק גדול מאירועי הלילה, כולל העובדה שבנו מחמוד הוא שירה בברכאת, וכן בכך שהוא עצמו נכח בקרבת מקום ואף ניגש אל מחמוד מיד לאחר מכן וניסה להוריד את ידיו ולמנוע ירי נוסף. ברקע דברים אלה

עומדת העובדה שמקום הימצאו של מחמוד אינו ידוע וככל הנראה הוא עזב את הארץ, כך שדברי הנאשם אינם מעמידים אותו בסכנה. עם זאת, הנאשם נמנע מלתאר את חלקו שלו ואת מעשיו של נאשם 2 באירוע.

נאשם 2 - הודעות במשטרה

67. בהודעה מיום 15.12.17 שעה 6:34 (ת/9) טען הנאשם כי אינו יודע על מה הוא נחקר. לדבריו הוא היה בבית הוריו בשיחה עם הזקנים על הבעיה באבו טור, ולא ראה שאביו מדמם. הוא תיאר כי כשהיה בביתו ראה בקבוצת פייסבוק שיש בעיה באבו טור ונסע למקום. הוא הגיע, ראה כוחות משטרה והרבה אנשים ומיד עלה לבית הוריו, ולאחר חמש דקות הגיעה המשטרה לשם. הנאשם טען שאינו יודע שמישהו נפצע, הכחיש מעורבות בקטטה, הכחיש מגע עם נשק וטען שאינו יודע לירות. כמו כן טען שאינו יודע היכן אחיו מחמוד ושלא ראה את ברכאת באותו יום.

68. בהודעה מיום 15.12.17 שעה 12:26 (ת/10) תיאר הנאשם את סדר יומו עובר לאירוע: הוא היה בביתו בצור באחר משעות אחר הצהריים עד 23:00. כשראה בפייסבוק שיש קטטה באזור נכנס לרכבו ונסע לאטור, לבית הוריו. הוא ראה אנשים רבים ברחוב ואנשי ביטחון שכיוונו נשק לעבר האנשים. אז נשמע ירי ממקום אחר ואנשי הביטחון רצו לשם. גם האנשים שהיו במקום ברחו והוא עלה לבית הוריו.

69. בהודעה מיום 21.12.17 (ת/11) חזר הנאשם על גירסתו לפיה הגיע ישירות לבית הוריו ולא היה מעורב באירועים. הוא הכחיש שהחזיק נשק, גם כשהוטחו בו תוצאות בדיקה שבה נמצאו על ידיו סימני נשק.

בהודעה מיום 24.12.17 (ת/12) נשאל הנאשם על כך שאביו מסר שאחיו מחמוד ירה בברכת והשיב שאינו יודע והוא הגיע אחרי הסכסוך. הוא טען שאינו מסוכסך עם אף אחד, אולם שמע על סכסוך בין "הילדים" שבגינו שולם בסולחה סכום של 10,000 דינר. הנאשם טען שוב שאינו יודע מי ירה בברכת וטען שהוא לא החזיק באקדח באירוע זה וברובה M16 באירוע קודם.

70. בהודעה מיום 28.12.17 (ת/13) הנאשם חזר על גרסתו. הוא נשאל על רכב הסקודה הלבן שלו ונשאל שוב על הסכסוך המשפחתי ועל כך שעדים טוענים שהחזיק נשק ואף ירה בו. הנאשם הכחיש.

עדות נאשם 2 בבית המשפט

71. נאשם 2 היה בזמן עדותו כבן 28, נשוי ואב לילדה, עובד כפחח, מתגורר בצור באחר. לדבריו ראה באותו לילה בפרסום בפייסבוק שיש סכסוך במשפחת אבו ניג'מה ונסע לאבו טור ברכבו. לטענתו לא היה לו נשק והוא אינו יודע להשתמש בנשק (עמ' 515 ש' 17). לדבריו הנאשם הוא שמע שהיו במקום הרבה יריות, ובדרך לבית הוריו ראה את אביו, נאשם 1, שהיה פצוע לאחר שקיבל מכה בראש. הוא חיבק את אביו ותמך בו (עמ' 516). כשהגיע לבית הוריו ראה אנשים מכובדים שבאים לעשות פתרון לסכסוכים יושבים שם. הוא בירך אותם לשלום, "עשה סיבוב" ביניהם בסלון, ומיד לאחר מכן נכנסו לדירה שני אנשים שידע כי הם שוטרים. הם ערכו חיפוש, בדקו את תעודת הזהות שלו ואמרו לו ללכת. הוא ירד למטה וחזר מספר פעמים, וראה שהשוטרים ערכו חיפוש על אביו ולקחו אותו (עמ' 518). הוא פנה לשוטרים שעצרו את אביו, ואז אמרו לו שגם אותו הם לוקחים (עמ' 519).

72. הנאשם תיאר את בדיקות סימני הירי וטען כי תחילה נבדק אביו ולאחר מכן הוא עצמו (עמ' 521). הנאשם ציין

כי בזמן הבדיקה היה מזוקן (עמ' 522 ש' 2). הוא הציע הסברים להימצאות סימני הירי - כתוצאה מאחיזתו במעקה במדרגות הסמוכות לבית הוריו, כתוצאה מהקרבה לנשק ולכדורים ברכב המשטרה שבו נלקח או בשל עבודתו בברזל ובחיתוך פח (עמ' 523).

73. הנאשם לא נתן תשובה ברורה לשאלה מתי לראשונה ראה את אביו, ברחוב או רק כשהגיע לביתו (עמ' 528, 531), וטען כי לא ראה כלל את אחיו מחמוד (עמ' 529 ש' 11). גם לשאלה מתי שמע לראשונה על נסיבות פציעתו של אביו הנאשם לא נתן תשובה ברורה (עמ' 532-534). הנאשם טען כי לא החזיק כלל בנשק מעולם, איש לא ירה עליו והוא לא היה על יד אדם אחר שירה וחזר שוב על ההסבר לפיו שרידי הירי מקורם במעקה (עמ' 537, 538).

74. גם גרסתו של נאשם 2 אינה עקבית: הוא ניסה לטעון שנכנס לבית הוריו ישירות מבלי להתעכב ברחוב, אך בצד זאת תיאר את המפגש עם אביו ברחוב. כמו כן לא ניתן בדברי הנאשם הסבר לשרידי הירי שנמצאו בכמויות גדולות הן על ידיו והן בשערו.

מהאמור עולה כי שני הנאשמים לא מסרו בגירסאותיהם את האמת או את האמת במלואה, בהתייחס לנושאים העומדים בלב המחלוקת, כולל נוכחותם בסמוך לזירת הירי.

התייחסות לטענות נוספות של הגנה:

75. הנאשמים ובאי כוחם ניסו להציע הסברים להימצאות שרידי הירי, ובהם טענות להעברה שניונית משוטרים, מנסיעה ברכב משטרה, מאנשים אחרים וכדו'. המומחה התייחס בעדותו לטענות אלה, ומעדותו עולה כי אין מדובר בהסברים מספקים ומלאים. באשר לטענה בדבר השפעת עבודתו של נאשם 2 במיזוג אויר, המומחה הבהיר כי הבדיקה בודקת רק חלקיקים האופייניים לפיצוץ פיקות של כלי נשק, כך שברור שעיסוק במתכות אחרות ובפח אינו אמור להשפיע על כך. באשר לטענות לגבי מעבר שניוני של שרידי ירי במגע עם מקורות מזהמים - שוטרים, אזיקים, רכב משטרה, מעקה ברחוב וכדומה - כפי שצוין במסגרת הדיון בחוות הדעת, המומחה צידן לא שלל אפשרות כזו, אך הבהיר כי מדובר בכמויות קטנות יחסית וכי לנוכח הזמן שעבר וכמות הממצאים, אין זה סביר שמקור כל החלקיקים שנמצאו הוא שניוני. במצב זה, גם אם היתה הדבקה שניונית בהיקף מסוים, אין בכך לפי דברי המומחה כדי להסביר את הימצאות כל השרידים על גופם של הנאשמים. זאת במיוחד כאשר נמצאו חלקיקים גם בשערם של הנאשמים, ועוד יותר מכך אצל נאשם 2 שכמויות החלקיקים על גופו היו גדולות.

עם זאת, יש לזכור כי מלכתחילה חוות הדעת מעצם טיבה אינה קובעת באופן דיכוטומי אם הנבדק מעורב בירי אם לאו, אלא מהווה אינדיקציה ומוסיפה ראיה נוספת לכלל מערך הראיות שבתיק.

76. בדיקת הפורפרינט-ההגנה, במהלך עדויות המומחה וחוקר הזירה ובסיכומיה טענה כנגד קבילותה של הבדיקה. לא ברור אם המאשימה התכוונה לייחס משקל כלשהו לבדיקה זו, שכן לא הוגשה לגביה חוות דעת ולא הובאו ראיות מעבר לתוצאה הטכנית של הבדיקה. מכל מקום, מאחר שלא הוגשה חוות דעת ולא ניתן הסבר כלשהו בנוגע לבדיקה מלבד פעולות טכניות של חוקר הזירה, אינני מייחסת משקל כלשהו לבדיקת הפורפרינט.

77. נטען שלא בוצעו בדיקות פרופרינט ושרידי ירי למעורבים אחרים שהיו במקום, וכן לא בוצעה השוואה בין שרידי הירי לבין האקדח שנמצא בסמוך למקום האירוע. בנוגע למעורבים אחרים, המומחה העיד כי היחידה החוקרת נדרשה לתעדף שכן מהעדר משאבים לא ניתן היה לבצע את כל הבדיקות שהתבקשו. ובנוגע לבדיקת ההשוואה, כפי שהעיד

המומחה, מעבדת החומרים שעסקה בבדיקה אינה בודקת כלי נשק ואינה עורכת השוואות כאלה.

מכל מקום מדובר בבדיקות מורכבות, המחייבות מומחיות מיוחדת ואין ענין שבשגרה. לא הונחה תשתית המאפשרת לקבוע כי היתה אפשרות טכנית, מדעית שאפשרה ביצוע בדיקות כאלה, ושהיתה הצדקה חקירתית לביצוע, ועל כן אין בסיס לקבוע כי מדובר במחדלי חקירה שיש בהם כדי להשפיע על מערך הראיות בתיק.

78. ב"כ הנאשמים העלו טענות בנוגע לעדויותיהן של נסרין אבו ניג'מה ווולא אבו ניג'מה, שלטענתם לא היו מהימנות. אולם עדות אלו העידו מטעם ההגנה והמאשימה לא ביקשה להסתמך עליהן. מאידך גיסא, אין בעדויות אלה כדי לפגוע במהימנות עדויותיהם של עדי התביעה שנמצאו מהימנים. מאחר שאף אחד מהצדדים לא ביקש לבסס ממצאים על עדויות אלה, לא הרחבתי את הדיון לגביהן.

79. טענות נוספות של ההגנה התמקדו בהתנהלות המאשימה בניהול התיק. כך, נטען כנגד הוספת העד המרכזי אסף כספי לרשימת עדי התביעה; קיום מפגשים עם עדי תביעה ומסירת שינויים בגרסתם להגנה ברגע האחרון; הוספה מאוחרת של מזכר מודיעין חשוב; מסירה באיחור להגנה של גרסה הסותרת את גרסת מוסטפא; הימנעות והבאת העדה עו"ד נסרין אבו ניג'מה; העלמת עובדת קיומו של תיק מקביל בבית המשפט נגד תושב שכונה אחר, שהעדים המרכזיים בו הם עדי מפתח במשפט זה ומניעת חקירתם על ידי ההגנה. לא מצאתי שיש ממש בטענות אלו: הטרונות בעניין ההתנהלות אינן רלוונטיות בשלב זה שלאחר שמיעת העדים. ואילו טענות בנוגע לתיק הנוסף נשמעו כבר ונדונו במהלך הדיון בתיק, ובפועל ניתנה לסניגורים אפשרות להיערך להגנתם גם לאחר שהתברר להם קיומו של אותו תיק. אציין כי לגופו של עניין אין קשר מהותי בין התיק הנוסף לתיק שבפני, שכן התיק הנוסף עוסק אמנם באירוע אחר שהתרחש באותו לילה באבו טור, במסגרת אותו סכסוך, אולם כל אחד מהאירועים עומד בפני עצמו ונדון על פי ראיותיו ונסיבותיו.

הפן המשפטי

80. הראיות מצביעות על כך שהירי לעברו של ברכאת בוצע על ידי מחמוד אבו ניג'מה, אולם חשוד זה נעלם ולא הועמד לדיון. המאשימה מבקשת להטיל על הנאשמים אחריות לביצוע העבירות מכח ביצוע בצוותא.

81. בע"פ 6294/11 פלוני נ' מדינת ישראל (פורסם ביום 20.2.14) נאמר:

"מבצע בצוותא הוא מי שלוקח חלק בביצוע עבירה על-ידי עשיית מעשה הדרוש להגשמת התוכנית הפלילית, כאשר היסוד הנפשי הנדרש זהה ליסוד הנדרש בעבירה העיקרית ומודעות לפעולה בצוותא עם האחרים. דהיינו, מבחינת היסוד העובדתי לא נדרש כי כל אחד מהמבצעים בצוותא יבצע בעצמו את כל היסודות העובדתיים של העבירה. עם זאת, נדרש כי לכל אחד מהמבצעים בצוותא יהיה היסוד הנפשי הנדרש בעבירה, ובנוסף נדרש להוכיח כי הם היו מודעים לכך שהם פועלים בצוותא" (סעיף 129 לפסק הדין).

ובע"פ 9647/10 פלוני נ' מדינת ישראל, סו (1) 213 (2013):

"כידוע, "מבצע בצוותא הוא מי שלוקח חלק בביצוע עבירה על-ידי עשיית מעשה הדרוש להגשמת התוכנית הפלילית, כאשר היסוד הנפשי הנדרש זהה ליסוד הנדרש בעבירה העיקרית ומודעות לפעולה בצוותא עם האחרים" ... דהיינו, מבחינת היסוד העובדתי אין נדרש כי כל אחד

מהמבצעים בצוותא יבצע בעצמו את כל היסודות העובדתיים של העבירה. עם זאת נדרש כי לכל אחד מהמבצעים בצוותא יהיה היסוד הנפשי הנדרש בעבירה, ובנוסף נדרש להוכיח כי הם היו מודעים לכך שהם פועלים בצוותא (סעיף 29(ב) לחוק העונשין, תשל"ז-1977)... (סעיף 21 לפסק הדין).

"מבחן המודעות הסובייקטיבית כלפי התוצאה במסגרת בחינת היסוד הנפשי בעבירות של מחשבה פלילית כולל את השאלה האם צפה הנאשם בפועל את אפשרות גרימת התוצאה...בדרך כלל נבלע מבחן הקשר הסיבתי המשפטי במבחן המודעות הסובייקטיבית, וזאת מאחר שכלל כאשר ניתן לצפות את התוצאה נאמר גם כי צריך לצפות את התוצאה" (סעיף 17 לפסק הדין).

82. ועוד נקבע בע"פ 3/10 רפי אוחנה נ' מדינת ישראל (27.12.12):

"המבצע בצוותא הוא חלק מן המעגל הפנימי של ביצוע העבירה, בעוד תרומתו של המסייע לביצוע העבירה חיצונית בלבד. לכן בוחן בית המשפט את מידת הקרבה של כל אחד מן המשתתפים לביצוע העבירה, קרי, האם מהוה הוא חלק מן המעגל הפנימי של המשימה העבריינית... זהו איפוא מבחן הקרבה... מעמד בכורה מסוים ניתן למבחן השליטה כמאפיין של המבצע בצוותא הנהנה משליטה, יחד עם האחרים, על ביצוע העבירה; הוא מהווה חלק מן התכנית המשותפת לביצוע העבירה, ופועל יחד עם האחרים להגשמתה... לעומת מבחן זה, יש המדגישים את המבחן הפונקציונלי שלפיו המבצע בצוותא הוא מי שנטל חלק מהותי בביצוע העבירה גופה, בעוד שחלקו של המסייע מתבטא בפעולות עזר החיצוניות לעבירה. מבחן זה מוצא את ביטויו בלשון סעיף 29(ב) לחוק העונשין, תשל"ז-1977 ("משתתפים בביצוע העבירה תוך עשיית מעשים לביצועה")... לבסוף יש להזכיר גם את המבחן המשולב הכולל איזון בין היסוד ההתנהגותי (התרומה הפיסית) ליסוד הנפשי של המבצע... השילוב שבין היסוד הפיזי לבין היסוד הנפשי הוא במעין "מקבילית כוחות", שבה משלימים שני היסודות זה את זה..." (סעיפים 116 ו-117 לפסק הדין).

"...כדי שניתן יהיה לראות באדם מבצע בצוותא, די במעשה לביצוע העבירה החורג מהכנ"ג דא ואשר מלווה ביסוד הנפשי המתאים... מעשה זה איננו חייב להיות חיוני להצלחת העבירה, ואף איננו חייב להיות כזה הנמנה עם רכיבי היסוד העובדתי שבעבירה; די בכך שהמעשה משולב בתכנית העבירה, ומהווה השתתפות בביצועה, כמו למשל תכנון העבירה, מתן הנחיות לביצועה או חלוקת התפקידים בין המשתתפים..." (סעיף 115 לפסק הדין).

83. בע"פ 3390/98 רוש נ' מדינת ישראל, פ"ד נג(5) 871, 878 (1999), בחן בית המשפט האם המערער מהווה חלק מן המעגל הפנימי של המשימה העבריינית - מבחן "קירבת המעשה". בע"פ 5206/98 עבוד נ' מדינת ישראל, פ"ד נב(4) 185, 190 (1998) נקבע כי אם למערערים היה "תפקיד" בביצוע הרי הם מבצעים בצוותא, ואילו אם "תרמו" לו מבחן - הריהם מסייעים בלבד.

84. בענייננו, נאשם 1 נטל חלק בביצוע הפיזי של העבירה, הן בנוכחות במקום האירוע, הן בחלוקת כלי הנשק והן במתן ההנחיה למחמוד לירות בברכתא. הוא היה חלק מהמעגל הפנימי של המבצעים. העבירה של חבלה בכוונה מחמירה לפי סעיף 329 לחוק היא אמנם עבירה של כוונה מיוחדת, אך נראה שהכוונה לירות באדם, ואפילו לירות ברגליים, טומנת בחובה גם כוונה להטיל בו נכות או מום או לגרום לו חבלה חמורה, כך שהכוונה המיוחדת אכן מתקיימת

לגבי נאשם 1. לפיכך יש לראותו כמבצע בפועל של הירי לעברו של ברכאת.

85. לעומת זאת, בעניינו של נאשם 2 קבעתי כי לא הוכח שנאשם זה ירה לכיוונו של ברכאת או שפגע בו. נאשם 2 תרם אמנם לאירוע בכך שהביא את כלי הנשק למקום, אולם ההצטיידות בכלי נשק באירוע של מריבה רבת משתתפים עשויה לשרת מטרות שונות, ביניהן הגנה עצמית או הפגנת כח גם מבלי להגיע לירי ממש, או לירי לצרכי הרתעה שאינו מכונן כלפי אדם מסויים. אני סבורה כי לא הוכח שנאשם 2 הביא את הנשק מתוך מודעות ספציפית למעשה המסויים של הירי בברכאת, ולפיכך לא ניתן לייחס לו ביצוע בצוותא של העבירות הנובעות מירי זה.

סיכום

86. התוצאה היא שאני מרשיעה את נאשם 1 במיוחס לו בכתב האישום - בעבירות של נשיאת נשק שלא כדין וחבלה בכוונה מחמירה.

אני מרשיעה את נאשם 2 בעבירה של נשיאת נשק שלא כדין, ומזכה אותו מהעבירה של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות.

ניתנה היום, ז' אב תשע"ט, 08 אוגוסט 2019, במעמד הצדדים